

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.

Issued every day except Sundays and legal Holidays.

75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 190. — ŠTEV. 190.

NEW YORK, MONDAY, AUGUST 15, 1921. — PONDELJEK, 15. AVGUSTA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

AMERIŠKA KONTROLA ZAGOTOVLJENA

AMERIŠKA KONTROLA V POMOŽNI AKCIJI PROTI LAKOTI V RUSIJI JE SEDAJ ZAGOTOVLJENA. — LITVINOV JE ZAJAMČIL OSEBNO VARNOST TER PREDNOST PRI TRANSPORTACIJI ZA HOOVERJEVE LJUDI.

Riga, Letiska, 14. avgusta. — Večraj popoldne je Maksim Litvinov, zastopnik ruskega izvanrednega komiteja za pomoč proti lakoti, v principu zagotovil ameriški pomožni administraciji popolno kontrolo glede razdeljevanja živil v provincah, prizadetih od lakote. Dogovor je bil posledica pogajanj med Litvinovom ter Walter Brownom, evropskim ravnanjem Ameriške pomožne administracije. Tozadevna pogajanja so se pričela vsrčno.

Za enkrat se ni še razpravljalo o metodah, kako bi se uveljavilo to ameriško kontrolo, a to in druge podrobnosti bodo prišle na vrsto na konferenci, ki se bo vršila naslednji teden.

Po zaključku sestanka, ki se je vršil večeraj, je postalo jasno, da ne obstaja nikake neopremotljivosti oziroma sodelovanje med ameriško pomožno administracijo ter rusko sovjetsko vlado, ker je znano, da načelno ruskeni pomožnemu delu komiteja, ki je sestavljen iz vseh mogočih ruskih strank.

Litvinov je tudi sprejel predlog, da se poveri ameriški pomožni administraciji zdravstveno kontrolo v okrajih, prizadetih od lakote, da se prepreči razširjenje nalezljivih bolezni. Zajamčil je tudi osebno varnost ter preprostost primenitve zvez vsem celavcem ameriške pomožne administracije ter prednost pri transportaciji za vse blago, katero bi je prevažalo pod avtoriteto ameriške pomožne administracije. Sovjetske oblasti pa bodo morale plačati prevoznino iz pristanišča na mesta, kjer se bo živila razdelila.

Glavna točka nesporazuma je znatno strah boljševikov, da bodo Amerikanci mogoče stavili aktivne politične nasprotnike sovjeto na mesta, kjer bodo lahko kontrolirali ruske komiteje, katerim bo dejanski pripadalo delo razdelitve ameriških živil.

Sofija, Bolgarska, 14. avgusta. Danes je bilo objavljeno tukaj, da

bodo spravili dvajset tisoč ruskih otrok iz ruskih okrajev prizadetih od lakote, na Bolgarsko, kjer bo skrbela zanje bolgarska vlada.

London, Anglija, 14. avgusta. Soglasno z ocenami, katere je poslala v London angl. vladna trgovska delegacija v Moskvi, trpi sedaj v Rusiji osem in trideset milijonov ljudi na posledicah lakote. Poročilo pravi nadalje, da se iz prizadetih okrajev ob Volgi seli na tisoče ljudi v Sibirijo.

Soglasno z isto avtoriteto bodo živila, katere se bo poslalo v prizadete okraje, predstavljala le majhen del dela, ki je potrebno, da se zagotovi Rusiji primerno zalogo živil. Delegacija pravi, da mora Rusija importirati semena za naslednjo setev ter tudi poljedelsko orodje, da lahko obdelata zemljo ter pospravi prideleke.

POGAJANJA GLEDE STATUSA VILNE.

Zeneva, Švica, 11. avgusta. — Litvinska je sprejela predlog Paula Hymansa, zastopnika Belgije pri svetu Lige narodov, da otvori pogajanja s Poljsko glede uravnave statusa mesta Vilne.

V neki brzogovorni litvinske vlade na Hymansa se glasi, da bo poslana v Zenevo neka delegacija, ki se bo sestala tam s poljskimi zastopniki dne 25. avgusta.

Poljska je že junija meseca sprejela predlog Hymansa, naj se potom pogajanj reši vprašanje Vilne in okolice.

ZA BREZPOSELNE.

Predsednik newyorške federacije James P. Hollan je večeraj dovršil načrt, kako pomagati brezposelnim. Če se bo načrt obnesel, bo dobila 750,000 brezposelnih delo.

BOJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po niski ceni, zanesljivo in hitro. Večraj, so bile naše cene naslednje:

JUGOSLAVIJA:	
Razporedila na sedmje polte in izplačuje "Kr. poštni čekovalni list" in "Jadranska banka" v Ljubljani.	
400 kron \$2.10	1,000 kron \$ 6.40
400 kron \$2.30	5,000 kron \$32.00
500 kron \$3.50	10,000 kron \$64.00

ITALIJA IN NARODNO OZEMLJE:
Razporedila na sedmje polte in izplačuje "Jadranska banka" v Ljubljani.

50 lir \$ 2.80	500 lir \$24.00
100 lir \$ 5.20	1000 lir \$48.00
300 lir \$15.00	

VRHŠKA AVSTRIJA:

Razporedila na sedmje polte in izplačuje "Adriatiška banka" na Dunaju.

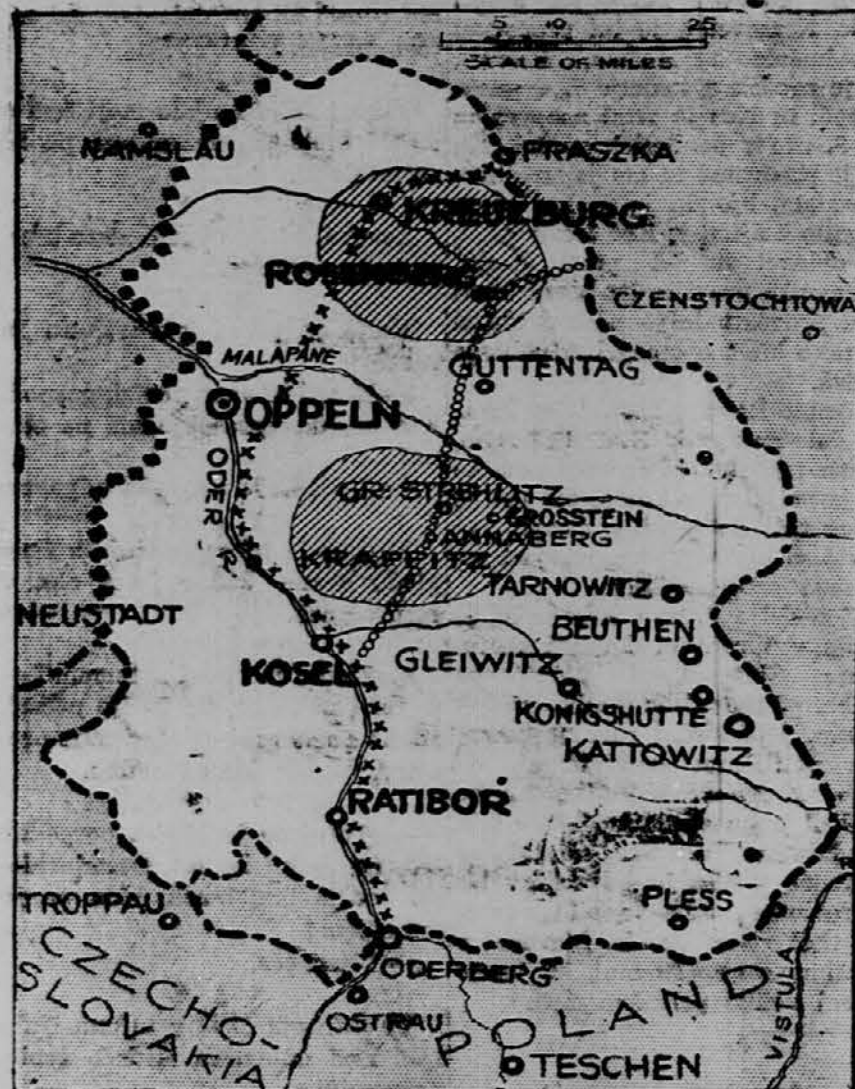
1,000 nemško-avst. kron. \$ 2.20
5,000 nemško-avst. kron. \$ 9.50
10,000 nemško-avst. kron. \$18.00
50,000 nemško-avst. kron. \$87.50

Vrednost denarja sedaj ni stalna; menja se večkrat nepričakovano; in tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne ko napa pošlani depozit v roko.

Kot generalni zastopnik "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo sajamočito izvanredno ugodne pogoje, ki bodo velike koristi za vas, ki se ali se bodo posluževali naše banke.

Danes nam je poštni naknad po Dorothei Himm, Order, ali po New York Bank Direct.

Frank Sakser State Bank, 61 Cortlandt Street, New York.

POLOŽAJ V GORNJI ŠLEZIJI.

Črto ob reki Odri, zaznamovano zxxxxxxx, zahtevajo Poljaki. Ozemlje, zapadno od te črte naj bi pripadlo Nemčiji. Črta zaznamovano z oooooo je predlagal general Le Rond ter se zanjo zavzema francoski ministrijski predsednik Briand. Angleži pa hočejo dati Nemcem vse ozemlje do črte, ki teče od Plessa do Konigshutte.

MAKSIMILJAN HARDEN BO ČIN FANATIČNEGA PROTESTANTOVKEGA POPA.

Berlin, Nemčija, 14. avgusta. — Maksimilijan Harden, znani nemški pisatelj ter publicist, bo takoj naslednjega meseca obiskal Združene države. Rezerviral si je prostor na parniku George Washington, ki bo odplul iz Evrope dne 17. septembra. Harden je v Ameriki kaj dobro znan vsled svojih številnih publikacij in v zadnjem času se je prav posebno vneto zavzel za splošno razorenje.

Harden bo predaval v Ameriki o politični in industrijski bodočnosti Evrope. Njegov mali list "Zukunft" ki izhaja v Berlinu, je bil zatrt leta 1917 od nemške vlade, ker je Harden pozdravil vstop Združenih držav v vojno ter izjavil, da pomenja ameriška sovelodba v vojni prostost celoga sveta.

Leta 1907 je priobčil brošuro, naslovljeno "Die Tafelrunde", v kateri je razkrinjal kreture, ki so se zbirale krog nemirnega nemškega kaiserja. Njegova razkritja so povzročila prave škandale.

Po samostojnem begu kaiserja ter ustanovitvi republike v Nemčiji je Harden zopet prišel z izdajanjem svojega lista ter kritiziral na prav tako piker način napake republikanskega režima kot je preje kritiziral pohlep nemškega imperijalizma.

PROHIBICIJA DRAŽI ŽIVILA.

Chicago, Ill., 14. avgusta. — Občinski izvedenec za živila, Russell J. Boole, pravi, da je prohibicija vzrok visokih cen.

— Prej so čajali salomariji sandwiche zastoj, — je rekel, — sedaj jih pa precej zaračunajo. Po uveljavljenju prohibicije so začeli prodajati po zvišani ceni sodo in druge pijače, da nadomestijo izgubo vsled prepovedane prodaje žganja. Iz istega vzroka so tudi restavracije povišali cene.

KUBANCI BODO ZASTOPANI V ŽENEVI.

Havana, Kuba, 14. avgusta. — Kuba bo poslala svoje zastopnike na delavski kongres, ki se bo vršil v Ženevi.

TUDI ŠVICA BO POSTALA SUHA

Ker so dobili suhadi v švic. potrebno število podpisov, mora parlament predložiti vprašanje narodu.

Bern, Švica, 14. avgusta. — Gibanje, katero so organizirale pred tremi meseci vse švicarske temperenčne družbe, je dobilo potrebno število podpisov volilcev, kar pomenja, da mora priti vprašanje pred švicarski parlament ter biti eventualno predloženo v ljudsko glasovanje celotnemu švicarskemu narodu, kot se to zgodi pri vseh amandmentih k švicarski zvezni ustavi.

Če bo posta predlagani ustavni amandment postava, potem bo imel vsak švicarski kanton pravico glasovati, če naj se izdelovanje in prodaja opojnih pijač prepove v njegovem ozemlju. Imel bo tudi polnomoč, da pozneje razveljavi svoj sklep, če bi smatral kaj takega za primerno. Tako razveljavljene je treba določiti potom kantonskega splošnega glasovanja.

Proti alkoholno gibanje je bilo čiviljeno vsled ameriških prohibicijskih postav. Švica izda vsako leto 750,000,000 frankov za alkoholne pijače vsake vrste, pivo, žganje in likerje ali približno dva milijona frankov vsaki dan, vsled česar pride več kot polovico franka na vsakega prebivalca, vstevši dojenčke v naročju mater.

Takozvani švicarski vladni alkoholni monopol, ki obstaja že iz leta 1885, dovoljuje vladi reguliranje izdelovanja in prodaje žganjnih pijač, a se ne umešava v izdelovanje vina ali destiliranje nestehih vrst sadjev, katerega kuhinja kmetje. Predlagani novi ustavni amandment pa gre dalje kot pa obstoječi alkoholni monopol, ker hoče preprečiti po celi deželi, da bi kmetje privatno izdelovali in prodajali svoj "šnops", ki je v številnih slučajih zelo upijanjeliv ter škodljiv zdravju.

Držec se principa, da je treba izganjati Satanu s Belzebubom, mora sedaj švicarska vlada izdati deset odstotkov svojih dohodkov iz monopola na alkohol za boj proti alkoholizmu. Prvororiteli proti-alkoholnega gibanja izjavljajo, da bo švicarska republika prav, ki bo sledila vzgledu Združenih držav z ozirom na prohibicijo.

Soglasno s poročilom zdravniškega superintendenta ene največjih švicarskih blaznic za leto 1920, je bil alkohol vzrok umobolnosti 33 odstotkov pacientov v njegovem zavodu. Dostavi je, da že dolgo časa ni bilo opaziti tako velikega števila umobolnih, katerim se je omračil duh vsled preobilnega zadržavanja opojnih, posebno žganjnih pijač.

Tudi druge umobolnice v Švici prijavljajo haje na dan sličnimi izjavami glede števila umobolnih vsled zlorabe alkohola.

SARA BERNHARDT SE VEDNO UPA.

Pariz, Francija, 14. avgusta. — Slavna igralka Sara Bernhardt je rekla večeraj nekemu ameriškem časnikarjem poročevalcu:

Jaz sem sedaj stara sedemindeset let in še sedaj lahko rečem da ne bom nikdar zapustila todra. Amerikanci naj ne bodo v strahu za moje zdravje. Hudo sem se prehladila, toda sila mladosti, ki je še vedno v meni, bo premagala to bolezen. Upam, da se bom prihodnje leto osebno poslovila od Amerike.

Zdravniki pa nasprotno zatrjujejo, da najbrže ne bo nikar vstala iz bolniške postelje.

LENIN JE OPUSTIL DRŽAVNO LASTNINSTVO

OFICIJELNI DEKRET REZERVIRA ZA VLADO LE KONTROLO NAD PAR VELIKIMI NARODNIMI INDUSTRIJAMI. — BROWN SE JE SESTAL Z LITVINOM.

Poroča Walter Duranty.

Riga, Letiska, 14. avgusta. — Lenin je vrgel komunizem preko krova. Njegov popis je bil objavljen v oficijelnem časopisu iz Moskve dne 9. avgusta ter uveljavlja opust državnega lastništva "z izjemo določenega števila velikih industrij narodne važnosti", takih kot jih je kontrolirala tekom vojne vlada v Franciji, Angliji, Italiji in Nemčiji. — Nanovo se ustanavlja s tem dekretom, da morajo posamezniki plačevati za vožnjo po železnicah, za pošto in druge utilitete.

Novo ekonomsko politiko, vsebovano v dekretu, je sprejel soglasno svet konisarjev naroda po dolgi in podrobni debati, tekom katere se je dalo na dolgo in široko izraziti idealom in nazorom glavnih ruskih političnih in delavskih organizacij. Dekret pooblašča vlado da vodi od sedaj naprej le določeno število velikih industrij narodne važnosti. Druge industrije in druge podjetja naj bi se dalo v najem posameznikom, združenim in delavskim organizacijam.

Delavske unije bodo pozvane, naj pomagajo pri določenju delavskih pogojev, življenjskega standarda in da naj uveljavijo druge podrobnosti v novem industrijskem sistemu.

Posebne napore se bo vprizorilo, da se pospeši razvoj majhnih industrij, katere se smatra za važne priveseke državnih industrij in poljedelstva. Vseruski ekonomski svet bo ustvaril komisije za določanje delavnih, življenjskih in plačilnih pogojev v najetih in koncesioniranih podjetjih.

Dekret poudarja važnost plač v blagu ter važnost kolektivne nagrade v sedanjem času ter tekom prehodne dobe. Pod to nagrado misli gotovo neke vrste delitev dobička.

Vse te točke se bo rešilo s pomočjo delavskih unij ter eksekutivnih sovjeto, da se dvigne industrijsko uspešnost do viška da se izboljša državni finančni položaj, bodo morali posamezniki plačevati za železniško, pošto in vsako drugo javn službo.

Potni listi.

Po najnovejši odredbi belgrajske vlade dobijo jugoslovanski potni listi samo tedaj, ako prinesejo s seboj kako listino iz starega kraja, da je razvidno, od kod je doma. Take listine so: Stari potni list, delavska ali vojaška knjižica, krstni list in domovnica.

Navadno pismo ne zadostuje več.

Kdor tedaj nima nobene take listine, pa želi potovati v stari kraj, naj piše županstvu one občine, v katero je pristojen, po domovnico, potem bo šele mogel dobiti jugoslovanski potni list.

Nikdo nam tedaj ne pride v New York v namenu, da bi potoval v stari kraj, ako nima kake goričane listine.

Novica, ki je bila objavljena danes zjutraj, in v kateri se je glasilo, da je Lenin sedaj opustil komunizem razen v velikih industrijah, spada mogoče v celo serijo sličnih poročil, katere se je pozneje dementiralo, ali pa je to mogoče v resnici nekaj popolnoma novega.

Neki govor, katerega je imel Lenin na boljševičem kongresu meseca aprila, so njegovi propagatorji v inozemstvu razlagali tako kot da je tedaj, da se bo pod gotovimi pogoji vrnilo kmetom privatno lastništvo, kajti kmetje nečejo drugače dobavljati komunizmu svojih pridelkov. Trdilo se je da je to le past, s pomočjo katere se hoče Lenin polastiti privatnih zalog kmetov. Medtem, ko je govoril Lenin na tak način, so njegovi zastopniki v Stockholmu. Kodanju in celo v Londonu skušali skleniti trgovske dogovore na temelju starih metod Lenina.

V nekem članku, ki je izšel v moskovski Pravdi, je Lenin dejanski ponovil to, kar so rekli njegovi propagatorji glede njegovega govora. V tem članku je poudarjal, da je proletarijat proti privatnemu lastništvu in da bi se le z velikim obnavljanjem odpovedal komunizmu. Pisal je namreč:

— Oni, ki ne razumejo, da je treba pričeti z izboljšanjem položaja kmetov in ki razglasa naše odredbe tako, kot da dajejo vso prednost kmetom in se odpovedujejo proletarskemu diktatorstvu, ne vedo sploh, kaj da govorijo. Ob sedanjem času si mora izbrati to alternativo: — Ali moramo prepovedati blaga, kar bi pomenjalo političen in narodni samomor, ali pa moramo pomagati razvoju kapitalizma v Rusiji ter pri tem skušati, da ga pretvorimo v državni kapitalizem. To je ekonomski mogoče, ne nasprotuje diktatorstvu proletarijata. Nasprotno, državni kapitalizem je napredna stopnja prostega kapitalizma.

KOVINARSKI DELAVCI ZAVRNILI RUSKO FEDERACIJO.

Luzern, Švica, 14. avgusta. — Z veliko večino glasov so bili zavrnjeni predlogi, da se sprejme rusko federacijo v mednarodni kongres kovinarskih delavcev.

Francoski delegati so se zavzeli za pripravo Rusov a kongres je zavzel stališče, da ni mogoče sprejeti v federacijo organizacije, ki se drži Tretje internacionale.

Sprejete so bile resolucije v prilogi strogemu vzdržanju osem in štideseturnega delavnega tedna.

Potni listi.

Po najnovejši odredbi belgrajske vlade dobijo jugoslovanski potni listi samo tedaj, ako prinesejo s seboj kako listino iz starega kraja, da je razvidno, od kod je doma. Take listine so: Stari potni list, delavska ali vojaška knjižica, krstni list in domovnica.

Navadno pismo ne zadostuje več.

Kdor tedaj nima nobene take listine, pa želi potovati v stari kraj, naj piše županstvu one občine, v katero je pristojen, po domovnico, potem bo šele mogel dobiti jugoslovanski potni list.

Nikdo nam tedaj ne pride v New York v namenu, da bi potoval v stari kraj, ako nima kake goričane listine.

Frank Sakser State Bank, 61 Cortlandt St., New York, N. Y.

